

เลี้ยงลูกให้เป็นคนดี

อมรา มลิลลา

เลี้ยงลูกให้เป็นคนดี

อมรา มลิตา

ISBN 974-9617-00-2

ภาพปก : จารุณี ศรีปฐุมารธรรม

คำนำ

คุณสุดาพร บุญมณฑิรา ได้พึ่งเทพ 'เลี้ยงลูกให้เป็นคนดี' แล้วบรรณาการจะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน เพื่อระลึกถึงคุณของคุณพ่อคุณแม่ และคุณอา ซึ่งเป็นครูโรงเรียนอนุบาลสงขลามายาวนานกว่า ๓๐ ปี เธอตั้งใจจะมอบให้คุณอาไว้เพื่อแจกให้ผู้ปกครองนักเรียนอนุบาลในวันสงกรานต์ เพื่อคุณอาจะได้ชื่นใจปีติในธรรมทาน เก็บเกี่ยวอริยทรัพย์นี้ไว้เป็นเสบียงอันอบอุ่นใจ

เราจึงต้องรีบเร่งถอดเทปและจัดการพิมพ์ให้สำเร็จทันกุศลเจตนาของเจ้าภาพ ขอขอบพระคุณท่านผู้ถอดเทป จัดทำต้นฉบับ และชาวคณะชนพิมพ์ทุกท่านที่ช่วยทำให้มีหนังสือขึ้นมา จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีดั่งเนรมิต

ขอทุกท่านเหล่านี้จงมีความสุขใจ สำเร็จในทุกสิ่งที่ชอบประกอบด้วยธรรม

อมรา มลิลา

๑ เมษายน ๒๕๔๖

เลี้ยงลูกให้เป็นคนดี

ณ ห้องประชุมบัญชา ล้ำซำ
โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท
๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ก่อนจะพูดกันถึงการเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี ให้เรามาเนียมนกันก่อนว่าคนดีนั้นเราต้องการให้ได้อย่างไร บางครั้งเราก็มักว่า คนดีคือคนที่ผู้ใหญ่บอกอะไรแล้ว ต้องเชื่อฟังทั้งหมด อย่างนั้นก็ไม่ได้ถูก หรือคนดีคือคนที่ทำอะไรผิดไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ดิฉันขอนิยามว่า คนดีคือคนที่รับฟังเหตุผล แม้จะเป็นเรื่องที่ตัวเองไม่เคยคาดคิดมาก่อน สามารถปรับใจให้รับความเป็นจริงและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ ปฏิบัติที่ตอบสนองออกมา เป็นสิ่งที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องยอมรับ ทำให้สถานการณ์คลี่คลายไปด้วยดี

การจะเลี้ยงเด็ก ..เลี้ยงลูก ให้เป็นอย่างนี้ได้ ตัวเราเองต้องเคร่งครัด ปฏิบัติตัวให้เที่ยงตรงตาม

คำที่พร่ำสอน ..ที่ตั้งความหวังไว้ ให้เด็กเป็นอย่างนั้น
อย่างนี้

ดิฉันย้อนนึกไปถึงเรื่องของตัวเอง และพบว่า
อะไรๆ หลายอย่างที่เราได้มาเป็นอุปนิสัย โดยไม่รู้
ว่าพ่อแม่อบรมมา ก็เพราะสิ่งใดที่ท่านบอกให้ลูกทำ
ท่านจะทำด้วย เป็นต้นว่า ถึงเวลา ๒ ทุ่มเราต้อง
แปรงฟัน และหลังจากแปรงฟันแล้วจะกินอะไรอีก
ไม่ได้ จนกว่าจะรุ่งเช้า เวลาที่ญาติผู้ใหญ่จากต่าง
จังหวัดมาเยี่ยมและพักอยู่ด้วย พวกกันกินของที่เร
ชอบหลัง ๒ ทุ่มไปแล้ว คุณพ่อคุณแม่ก็ไม่เคยไป
ร่วมวงกินด้วย

แต่ถ้าวันไหนท่านเชิญแขกมารับประทานข้าว
เย็น ท่านก็จะบอกให้ทราบเหมือนขออนุญาตเราว่า
วันนี้เรากินข้าวกันเองนะ ถึง ๒ ทุ่มก็แปรงฟันตาม
ปกติ แต่พ่อกับแม่จะต้องกินพร้อมแขก จริยวัตร
เหล่านี้ทำให้เราอมรับกฎระเบียบต่างๆ ได้โดยไม่
กังขาว่า ทำไมผู้ใหญ่ทำผิดกฎได้ แต่เราทำไม่ได้

ไม่เหมือนท่านเองที่มีคำเปรียบเปรยว่า ถ้า
เด็กกินข้าวอโรย เติมข้าวเป็นจานที่ ๒ ที่ ๓ จะ

ถูกตำหนิว่า ตะกละจริง พ่อแม่ไม่อบรมกิริยามารยาท แต่พอผู้เฒ่าเต็มจานที่ ๒ ที่ ๓ บ้าง กลับชื่นชมว่า ดีเหลือเกิน เจริญอาหาร จะได้อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ให้ลูกหลานไปนานๆ

การกระทำ คำพูดทำนองนี้ เป็นอันตรายต่อการอบรมเด็ก เพราะเหมือนกับเรามีหลายมาตรฐานสรุปลงได้ว่า จงทำอย่างที่ผมบอก แต่อย่าทำอย่างที่ผมทำ หรือผู้ใหญ่ทำได้ แต่เด็กห้ามทำ เด็กก็จะคอยว่า เมื่อไร ..โตแค่ไหน ..ฉันถึงจะเป็นผู้ใหญ่ แล้วสามารถทำสิ่งที่ถูกห้ามได้เสียที ตรงนี้ ถ้าพ่อแม่คอยระมัดระวังไว้ว่า สิ่งใดที่เราตั้งเป็นกฎกับเด็กแล้ว ต้องไม่มีข้อยกเว้น ถ้าจะมีข้อยกเว้น ก็ต้องมีเหตุผลที่ชัดเจนมาอธิบาย ไม่ใช่ ..เด็กยังทำไม่ได้ แต่ผู้ใหญ่ทำได้

จิตใจคนเรา ถ้าไม่มีกรอบบังคับ เป็นต้นว่า น้ำ ไม่ใสในภาชนะ ไนแก้ว ก็ไม่สามารถให้ประโยชน์ได้เต็มที่ เรามีน้ำสะอาดสำหรับดื่ม เราแบ่งปันให้เพื่อนๆ แต่แทนที่จะรินใสแก้ว เรากลับรินลงไปบนโต๊ะ น้ำก็ขังนองอยู่บนโต๊ะ เมื่อเพื่อนหิวน้ำ ก็คงไม่

มีใครจะยอมก้มลงไปเสียน้ำที่นอนอยู่บนโต๊ะกิน แต่
ถ้าใส่ไว้ในแก้ว ใครๆ ย่อมเอามาดื่มกินได้

จิตใจก็ทำนองเดียวกัน แม้โดยอุปนิสัยจะเป็น
จิตใจที่ดี แต่ไม่มีกรอบ ไม่มีวินัย ไม่รู้กาลเทศะ
ความควรไม่ควร จะทำอะไรก็ไม่เกิดคุณค่าเท่าที่ควร

ใจของเด็กสมัยนี้จะเปราะ ไม่หนักเอาเบาสู้
คือ ถ้าถูกขี้ใจ ถูกดุ หรือถูกออกคำสั่งให้แก้อะไรที่
ตนทำผิด ก็จะรับไม่ได้ มีปฏิกิริยาต่อต้านอย่างที่
เรียกว่าสติแตกไปเลย ขณะที่สมัยเมื่อเรายังเด็ก เรา
ก็เคยโวยวายประท้วงพ่อแม่ แต่ไม่ว่าจะโวยวาย จะ
ร้องไห้ร้องไห้อะไรๆ คำสั่งของพ่อแม่ก็ยังคงเป็น
คำสั่ง ปากก็ประท้วงไป แต่เรื่องที่จะต้องทำก็ยังคง
ทำต่อไป ที่จะเป็นทองไม่รู้ร้อนแล้วไม่ทำ อย่างพฤติ-
กรรมดังต่อไปนี้ นั้น ไม่เคยปรากฏ

เรื่องมีอยู่ว่า เพื่อนไปหยิบสมุดการบ้านของ
หลานมาดู ก็เห็นการบ้านของหลานผิด ครูตรวจ
แล้ว เขียนสั่งด้วยตัวสีแดงให้แก้การบ้าน สองวัน
ต่อมา หลานก็ยังไม่แก้ ครูเขียนด้วยตัวโตขึ้นมาอีก
หน่อยหนึ่ง หลานก็ยังไม่ทำอะไร อีกวันต่อมา ครูเลย

เขียนด้วยตัวแดงเต็มหน้ากระดาษว่า ให้แก้การบ้าน
เพื่อนเห็นเข้าก็ตกใจ เพราะสมัยเราถ้าทำ
อย่างนี้ ต้องเป็นเรื่องตลกแน่ สิ่งที่หลานทำนั้นเป็น
การทำร้ายตัวเอง ไม่รับผิดชอบในหน้าที่ เพื่อนจึง
เรียกหลานมาถามว่า ลูกก็มีเวลาสำหรับการบ้าน
เพราะที่บ้านมีกฎว่า เด็กต้องทำการบ้านให้เรียบร้อย
ก่อนจึงจะไปเล่นหรือดูโทรทัศน์ได้ แล้วนี่ครูเขียน
มาตั้ง ๓ วันแล้ว ทำไมไม่ทำเสีย

หลานตอบหน้าตาเฉยว่า น้าไดโนเสาร์แล้ว
ละ สมัยนี้ ครูบังคับเราไม่ได้ เรายังไม่ยอมแก้การ
บ้าน เราก็ไม่แก้

เพื่อนประท้วงว่า ถ้าไม่แก้การบ้านที่ทำไว้
ผิดๆ แล้วเราจะมีความรู้ได้อย่างไร เดี่ยวสอบตกนะ
หลานตอบอย่างผ่าเผยว่า เดี่ยวนี้ไม่มีการ
สอบตกแล้ว อรรถาธิบายให้ฟังต่อว่า รุ่นพี่สอนไว้
ว่า ถ้าถูกสอบซ่อม มีด้วยกัน ๓ คน เราไม่ชอบ
ครูคนนี้ สามคนก็ตกลงกันว่า เวลาครูตามหาเพื่อจะ
นัดวันสอบซ่อม ก็ให้เล่นซ่อนหากับครู ให้ครูต้อง
เหนื่อยหาเป็นจำละหวั่น พอนัดกับคนหนึ่งได้ อีก

สองคนก็โวยวายว่า ไม่ว่างวันนั้น เอาจนครูแทบจะต้องมาอ้อนวอน ขอร้อง หรือถ้าครูทำตัวให้น่ารัก ทั้งสามคนจึงจะยอมให้ครูนัดวันสอบซ่อมได้ ครูจะได้รู้ตัวเสียบ้างว่าพ่อแม่เราเป็นคนจ่ายเงินเดือนครู

คนทุกคนต่างก็มีความเก่งความสามารถด้วยกันทั้งนั้น แต่ทิศทางที่ความเก่งความสามารถของเราขับเคลื่อนไปนั้น เป็นปัญญาเห็นผิด หรือปัญญาเห็นชอบ ยิ่งเก่งด้วยปัญญาเห็นผิด มันก็ยิ่งพาเจ้าของกระเซอะกระเซิงหลงป่าจนหาทางกลับไม่พบ

เด็กเหล่านี้เป็นเด็กเก่ง แต่เอาความเก่งไปใช้ในทางที่ผิด แทนที่จะคิดว่า เราชวนชวายเรียนหนังสือให้รู้เรื่อง ที่เรียนเต็มทีก็จะเป็นประโยชน์กับตัวของตัวในภายภาคหน้า กลับเห็นผิดไปว่ารู้เพียงแค่นี้ก็พอแล้ว ถ้าครูจะมาเคี่ยวเข็ญบังคับให้ชวนชวายรู้มากขึ้น ก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพูดให้เขารักเอ็นดูครูจนเกิดความอยากรู้อยากเรียนเพื่อให้ครูชื่นใจ เลยทำให้ตัวเองลิดรอนประโยชน์ของตน โดยไม่รู้ว่าตัวรู้เท่าไม่ถึงการณ์

มีตัวอย่าง เด็กนักเรียนแพทย์ปี ๒ ซึ่งปกติเป็นเด็กเรียนดี คะแนนเป็นที่ ๑ ที่ ๒ ของชั้นมาตลอด แต่สอบครั้งนี้ คะแนนปรากฏเป็นศูนย์ อาจารย์ตกใจมาก ไปค้นดูกระดาษสอบ ก็พบว่า กระดาษชื่อเขาเป็นกระดาษเปล่า ไม่มีคำตอบเลย จึงเรียกตัวมาพบเพื่อซักถามว่าทำไมจึงส่งกระดาษเปล่า คำตอบที่ได้รับคือ ผมตั้งใจจะให้ตก

อาจารย์ก็ซักไซ้ไต่ถามจนได้ความว่า เพื่อนที่อยู่กลุ่มเดียวกับเขา เมื่อสอบปี ๑ ชั้นปี ๒ ได้ พ่อของเพื่อนให้รางวัลโดยซื้อรถยนต์ให้ เด็กคนนี้ก็อยากมีรถขับมาโรงเรียนบ้าง เขารู้ว่าพ่อมีฐานะดีพอจะซื้อรถให้เขาได้

แต่พ่อเป็นคนมีเหตุผล อธิบายกับลูกว่าเงินทองเป็นของไม่เที่ยง มีได้ก็หมดไปได้ ถ้าพ่อมีอันเป็นอะไรไป หรือมีเรื่องที่ไม่คาดคิด เป็นต้นว่าฐานะของเราเกิดซวดเซไป แล้วลูกเองก็ยังไม่มีความซื่อสัตย์ ถ้ามีรถใช้ จะเอาสตางค์ที่ไหนมาเติมน้ำมัน มาบำรุงรักษา บ้านเราก็ไม่ได้เดินทางลำบาก ชั้นรถเมล์ทอดเดียวก็ไปถึงโรงเรียนแพทย์แล้ว ลูกต้องหัด

หนักเอาเบาสู้ ชีวิตจะได้แกร่ง ต่อไปลูกจะได้รักษา
ครอบครัวให้เจริญงอกงาม

ลูกก็เลยโกรธว่า พ่อมาขัดใจ ทำร้ายน้ำใจ
เขา เพราะเพื่อนมีรถขี่ ส่วนเขายังต้องโหนรถเมล์
เขาสั่งเกตว่า เวลาเขาสอบได้คะแนนดี พ่อจะเอาไป
คุยกับเพื่อนฝูงเวลาเล่นกอล์ฟหรือพบปะสังสรรค์กัน
ทำให้พ่อได้หน้าได้ตา

เพราะฉะนั้น เขาให้เหตุผลกับอาจารย์ว่า ที่
ส่งกระดาษเปล่าครั้งนี้ ด้วยเจตนาจะให้ตก เพราะ
เขาจะสั่งสอนให้พ่อได้สำนึกว่า การที่บังอาจมาขัดใจ
เขา พ่อก็ต้องเสียใจ เสียหน้า อย่างนี้ละ แล้วจะ
ได้กลับมาใจ ประพฤติตัวให้ดีขึ้น คือ สมัยนี้เป็นสมัย
ของลูกบังเกิดเกล้า

ปรากฏว่า อาจารย์ท่านนั้นซึ่งเป็นเพื่อนดิฉัน
ก็เห็นวิปริตไปว่า จะต้องประคบประหงมลูกศิษย์ให้
มีกำลังใจ จัดให้มาสอบใหม่ เกลี่ยกล่อมให้เปลี่ยน
ความคิดเสีย

ดิฉันบอก เธอก็บ้าพอๆ กับเด็กสมัยนี้ ดิฉัน
เห็นว่าการคิดแบบนี้เป็นมิจฉาภิฐิ ถ้าดิฉันเป็นเพื่อน

ก็จะเรียกเด็กคนนี้มาชี้แจงให้ฟังว่า การที่เธอเรียนดี นั้นเป็นผลดีกับตัวเธอเอง ถ้าฐานะของเธอพลิกผัน ขึ้นมา หรือพ่อเธอเกิดตายกะทันหัน แล้วเธอไม่มี สตางค์จะเรียนหมอต้อ เธอก็อาจจะทำเรื่องขอทุน ได้

ถ้าประวัติการเรียนของเธอดีอยู่เสมอต้นเสมอ ปลาย อย่างน้อยที่สุดเธอก็จะได้รับการพิจารณา มี โอกาสได้ทุน เมื่อเธอทำอย่างนี้ ไม่มีใครเขาเสี่ยง ให้ทุนเธอหรอก ถึงเธอจะเก่งยังไงก็ตาม เขาก็ไม่ อยากรจะลงทุนกับคนที่เดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย

ดิฉันถามเพื่อนว่า สมมุติเธอประสบประหม จนกระทั่งลูกศิษย์คนนี้จะบอกไปด้วยดี เขาเลือก เป็นหมอผ่าตัด กำลังผ่าตัดคนไข้ เกิดไม่ถูกใจคนไข้ ขึ้นมา ผ่าทิ้งเอาไว้แล้วบอกว่ายังไม่เย็บปิด อาทิตย์ หนึ่งค่อยมาเย็บปิด แล้วอย่างนี้จะเป็นความรับผิดชอบของใคร ตลอดชีวิตที่นายคนนี้ไปทำงานเป็น หมอ จะทำอะไรแผลงๆ อย่างนี้อีกเท่าไร เพื่อน ดิฉันก็มองดิฉันเป็นทำนองเธอคิดอะไรได้ประหลาด ถึงอย่างนี้หรือ

ดิฉันบอก ไม่ประหลาดนะ ความคิดของดิฉัน เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะเพียงแค่เป็นนักเรียนแพทย์ ยังคิดอะไรประหลาดอย่างนี้ได้ จะสั่งสอนพ่อให้รู้สำนึก จิตใจคนเราเป็นของแปลก ถ้าอยากได้อะไร ก็ได้ไป ทุกที ใจนั้นก็ไม่มี ความพอ แล้วก็ไม่ใช่ว่าจะมีความ มั่นใจ ตรงกันข้าม กลับจะเกิดความไม่แน่ใจว่า เอ๊ะ.. แล้วแค่นี้เราถึงจะเจอะเจอกรอบ หรือเจอะ เจอกับสิ่งที่สอนให้เรารู้ว่าเราจะต้องหยุด จะต้องทำ อย่างไร

การอบรมเด็กนั้น เราสอนให้เขารู้จักคิด ไม่ใช่ ว่าออกคำสั่งหมดทุกอย่าง แต่การให้รู้คิดนั้น ก็ ต้องมีกรอบว่า คิดแค่นี้ อย่างไร ที่มีคุณภาพ คิด แค่นี้จะล่วงล้ำสิทธิคนอื่นหรือผิดทาง เราจะต้อง ชี้แนะให้เขารู้ ไม่อย่างนั้นจะกลายเป็นอย่างเด็กสมัย นี้ที่อะไรนิดอะไรหน่อยก็ทนไม่ได้ หรือมีคนเล่าให้ ดิฉันฟังว่า ลูกอยู่ชั้นอนุบาล ชั้นประถม ต้องไปพบ จิตแพทย์แล้ว เพราะมีปัญหา

สมัยเราจบปริญญาตรีแล้ว เรายังไม่รู้จักรว่า จิตแพทย์เป็นอย่างไร เราก็มีความสุขของเรา อาจ

จะบ้ำววมไปบ้างแต่เราก็ยังปรับตัวของเรากลับมาได้
ดิฉันนึกไปถึงตอนที่ตัวเองไปเรียนต่อที่เมืองนอก
เราก็ว่าตัวเราเป็นเด็กดี มีความรับผิดชอบ ขยัน
ขันแข็ง ตั้งอกตั้งใจ แต่ถูกอาจารย์ที่ปรึกษาเคียว
ประหนึ่งว่าเราเป็นคนแย่มากๆ พอประท้วงเข้า
อาจารย์ก็อธิบายให้ฟังว่า หน้าที่ของอาจารย์ที่ดีที่
จะอบรมบ่มปั้นลูกศิษย์นั้น ถ้าลูกศิษย์มีศักยภาพที่
จะทำแค่นี้ ก็ต้องพยายามเคียวให้ทำเพิ่มขึ้นไปจาก
นั้นอีกหน่อย คือจะต้องเคียวต้องทุบเอาคุณภาพออก
มาให้มากที่สุดที่จะทำได้

อาจารย์ถามดิฉันว่า เคยเห็นช่างทำขนมปัง
ใหม่ เวลานวดแป้งนะ เขาจะต้องนวดแล้วนวดอีก
แล้วเอามาตีบนกระดานเพื่อให้แป้งเหนียวที่สุด
เพื่อขนมปังจะได้ออกมาฟูนุ่ม แล้วก็ร่อน การ
อบรมลูกศิษย์หรือลูกก็คือ จะต้องตีกัน ไม่ใช่เอามือ
ไปตี หมายความว่าถึงจะต้องพยายามเคียวเอาศักย-
ภาพที่ดีออกมาให้มากที่สุด เอาให้เข้าเนื้อเข้ากระดูก
ให้ได้

ตอนนั้นดิฉันนึกในใจ ไฮ้ไฮ้ หลุ่หลุ่

แต่พอต่อมา ต่อมา ที่ดิฉันเจอประสบการณ์
หลายๆ อย่าง แล้วนึกถึงวิธีที่อาจารย์ทูปถอง ทำ
เหมือนใจร้ายกับเรามา ก็เพื่อให้เราผ่านวิกฤตเหล่านี้
โดยที่ท่านเองก็คอยประคับประคองเราโดยที่ไม่ให้เรา
รู้ตัว เราก็เลยได้หลักว่า อ้อ จริงๆ แล้ว พ่อแม่ที่รัก
ลูก ท่านจะทำเหมือนกับว่าไม่เคยเห็นคุณงามความ
ดีของลูก ไม่เคยชมลูก แต่ขณะเดียวกัน ใครอย่ามา
ตำหนิลูกฉันนะ ข้ามศพฉันไปก่อน คือต้องการให้
ลูกพยายามเอาความดีของตัวเองออกมาให้มากที่สุดที่
จะมากได้ เข้ากับภษิตโบราณที่ว่า รักวัวให้ผูก รัก
ลูกให้ตี

ที่นี้ ก็มาถึงยุคที่จิตแพทย์บอกว่า ไม่ได้ ไม่ได้
การตีลูกเป็นการทำร้ายจิตใจอย่างมาก เพราะฉะนั้น
ต้องตามใจลูก ก็เป็นยุคสมัยของพ่อแม่ที่ดูว่าหรือตี
ลูกไม่ได้ เมื่อพ่อแม่ตามใจ ให้เสรีภาพที่ไม่มีการ
สอนให้รู้ว่า การมีเสรีภาพที่ไม่มีความรับผิดชอบเป็น
อันตรายอย่างยิ่ง เสรีภาพกับความรับผิดชอบจะ
ต้องคู่ขนานกันไปเสมอ

ที่นี่ ทำอย่างไรเราจึงจะให้เสรีภาพแก่ลูก โดยที่เขามีความรับผิดชอบพร้อมไปด้วยอย่างบริบูรณ์ เราก็ต้องเป็นอย่างช่างนวดแป้งขนมปัง คือจะต้องนวดอย่างชำนาญจนแป้งคลุกเคล้าเนียนเข้ากันเป็นเนื้อเดียว คือเราจะต้องทั้งทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และคอยเป็นกำลังใจให้ลูกลองปฏิบัติเอง ถ้ามีการล้วงล้า ก้าเกินก็ต้องลงโทษ ระบบลงโทษแบบนี้มิใช่ลงโทษเพราะโกรธ เพราะเกิดอารมณ์ แต่เราจะลงโทษโดยให้เขาเข้าใจถึงเหตุผล

เหมือนสมัยหนึ่ง มีครูใหญ่โรงเรียนชายอยู่โรงเรียนหนึ่ง ที่เด็กนักเรียนกล่าวหาว่า ครูท่านนี้ เข้มแข็งเหลือเกิน สมัยนั้นโรงเรียนชายมีไม้บรรทัดอาญาสิทธิ์ ถ้าเด็กทำผิดก็ต้องถูกเขียน ครูใหญ่ท่านนี้เป็นคนมือหนัก เขียนที่ไรปรากฎว่าเนื้อเด็กแตกเลือดซิบๆ ทุกครั้ง เด็กพวกนี้ก็คิดเอาว่า ครูใหญ่ถือว่าตัวมีแรง เป็นผู้ใหญ่ ก็ดีแต่จะเขียน เด็กนักเรียนเลยพากันแกล้งครูใหญ่ ถ้าครูบอกให้ทำอะไร ก็จะไม่ทำตาม ถือว่ามีแรงเขียนได้เขียนไป

วันหนึ่ง มีคนไปเล่าให้ครูใหญ่ฟังว่า ที่เด็กพวกนี้คือ แล้วมีปฏิกิริยาต่อต้านมาก เพราะเข้าใจผิดคิดว่าครูใหญ่ตั้งใจดีให้นักเรียนบาดเจ็บบอบช้ำ ครูใหญ่ก็เสียใจ เพราะใจจริงนั้น รักและปรารถนาดีต่อลูกศิษย์ จะทำอย่างไร จะให้เลิกดี ครูก็ทำไม่ได้ เพราะถ้าเด็กไม่มีวินัยไม่ถูกลงโทษ ก็สอนกันไม่ได้ ในที่สุดครูก็คิดอุบายออก

ครูก็เอาไม้บรรทัดอาณัติมา เอากระดาษห่อ ห่อที่ละชั้น ที่ละชั้น ไว้นัก ๕ ชั้น พอลูกศิษย์ทำผิด เรียกมาสอบสวนว่าผิดหรือเปล่า ให้อธิบาย เด็กเองก็ยอมรับว่าผิด ตัวครูก็อธิบายเหตุผล จนกระทั่งเด็กเข้าใจ รู้เรื่องกันแล้ว ก็ตกลงกันว่าจะให้ตีใหม่ ก็ตกลงว่าให้ตี จะตีที่ไหน ที่มือ ที่น่อง ที่ตรงไหน ตามแต่จะตกลงกัน

ครูก็มาค่อยๆ แก้วกระดาษที่ห่อออกทีละชั้น ละชั้น พอแก่นี้ ใจก็เย็นลง เพราะฉะนั้น เวลาตีก็ไม่หนักอย่างแต่ก่อน ลูกศิษย์ก็ประหลาดใจ ครูจะตีแล้วทำไมต้องเอาไม้บรรทัดมาห่อกระดาษ ก็ถามครูว่า ครูไปห่อมันทำไม ครูก็อธิบายว่า ครูเองนี่รัก

ลูกศิษย์ทุกคนอย่างลูก อยากให้ได้ดี ที่นี่ ได้ยิน
กิตติศัพท์มาว่า พวกลูกศิษย์ไปเข้าใจเอาว่าที่ครูดีนี่
ด้วยความโกรธแค้น ตั้งใจจะตีให้เด็กเดือดร้อน ครู
ก็เสียใจ เลยคิดหาวิธีที่ทำอย่างไรเด็กจะเข้าใจถึง
เจตนาของครู ที่รักอยากอบรมให้ศิษย์ได้ดี ก็เลย
คิดว่า ถ้าห่อกระดาษไว้แบบนี้ถึง ๕ ชั้น กว่าจะแกะ
ได้ ใจคงเย็นลงแล้ว ตีไปคงไม่ถึงกับจะทำให้เนื้อ
แตก แต่จะไม่ตีเลย เด็กสัญญาว่าคราวหน้าจะไม่ทำ
อีก แล้วก็ลืม แต่ถ้าเจ็บเสียหน่อย พอจะลืม สติจะ
มาเตือน

เมื่อเด็กๆ เข้าใจถึงเจตนาของครูใหญ่อย่างนี้
ก็เสียใจ หลังจากนั้นก็ไม่ดี เป็นชั้นเรียนที่ดี ตั้งอก
ตั้งใจเรียน เป็นที่ชื่นใจของครู

เรื่องนี้ก็เป็นตัวอย่างให้เราเห็นว่า บางครั้ง
การสื่อความหมายกับลูกเราก็ดี หรือเด็กที่เราดูแล
ถึงจะเป็นคนไทยด้วยกัน พูดภาษาไทยก็ตาม บาง
ครั้งก็ไม่เข้าใจกัน ทำอย่างไรเราจะทำให้เขาเข้าใจ
ถึงเจตนาที่เรารักและหวังดี เขาจะได้เข้าใจ อย่าไป
คิดว่าเด็กอายุเท่านี้เท่านี้ถึงจะฟังเหตุผลได้

ตอนที่ดิฉันไปเรียนต่อที่เมืองนอก ครูที่สอนจิตวิทยา กำลังมีลูกเล็กๆ ท่านเล่าให้ฟังว่า ท่านอ่านพบทฤษฎีที่ว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ตั้งแต่อยู่ในท้อง เพราะฉะนั้น เวลาท่านอยากพูดอะไรกับลูกตั้งแต่อยู่ในท้อง ก็ไปเอามือแตะที่หน้าท้องภรรยา แล้วก็พูดไปในสิ่งที่อยากจะพูด พูดไปแล้วก็จดบันทึกไว้ว่า วันนี้พูดเรื่องนี้ เรื่องนี้ เรื่องนี้กับลูกเอาไว้

ปรากฏว่าเมื่อลูกท่านอายุประมาณขวบกว่าๆ ก็คุยกันธรรมดาๆ ลูกพูดถึงเหตุผลที่ท่านเคยพูดเอาไว้ตั้งแต่สมัยอยู่ในท้อง ท่านถามว่าไปเอาคำพูดนี้มาจากไหน ก็พ่อพูดให้ฟังไงล่ะ พูดเมื่อไร ลูกจำไม่ได้ว่าพูดเมื่อไร แต่ยืนยันว่าพ่อเคยพูดให้ฟัง พอท่านไปเปิดสมุดบันทึกดู ก็พบว่าพูดตั้งแต่ลูกเพิ่งอยู่ในท้องประมาณ ๕ เดือน ท่านจึงแน่ใจว่า ถ้าเราสื่อความหมายกับลูกตั้งแต่ลูกอยู่ในท้อง ลูกก็รับรู้ได้

เพราะฉะนั้น ก็นึกไปถึงภูมิปัญญาชาวบ้านของเรา ที่ปู่ย่าตายายสอนกันอยู่เสมอว่า ผู้หญิงคนไหนที่รู้ตัวว่าตั้งท้อง ให้พยายามรักษาศีล พยายามทำใจให้เบิกบาน มีความคิดที่ดีๆ ทำบุญใส่บาตร

เอาไว้ คือทำบรรยากาศให้จิตใจที่จะสื่อถึงลูกเป็น
ความเบิกบาน เป็นความร่มเย็น

มีงานวิจัยออกมาว่า ขณะที่แม่ท้อง ถ้าให้
สนใจศึกษาหรือทำอะไร เป็นต้นว่า เรื่องดนตรีหรือ
เรื่องเครื่องดนตรีกลไก พอลูกคลอดออกมา เอาลูก
เหล่านี้ไปทดสอบกับลูกทั่วไปที่แม่ไม่ได้ทำสิ่งเหล่านี้
มา พบว่า เมื่อได้รับการฝึกสอนในเรื่องนั้น ในเด็ก
ที่ได้เอาแม่มาทำสิ่งเหล่านี้อยู่ตลอดเวลาที่ท้อง มีนัย
สำคัญทางสถิติว่าความรู้เหล่านี้ถ่ายทอดไปถึงลูกจริงๆ

เพราะฉะนั้น พอรู้ตัวเองว่าท้อง เราก็ควร
จะพยายามปลูกฝังเหตุผล สิ่งดีงามกับลูกเรา แล้ว
ปลูกฝังตั้งแต่ตอนนั้นเลย ไม่ต้องคอยให้คลอดออก
มาแล้ว โดยเฉพาะตั้งแต่แรกคลอดไปถึงประมาณ ๑๘
เดือนแรก มีข้อมูลว่า สัมผัสที่เด็กได้รับ หรือความ
อบอุ่น ความมั่นใจ มีผลกับชีวิตทั้งชีวิตของเด็ก ใน
เด็กที่มีปัญหาครอบครัว ถ้าในช่วง ๑๘ เดือนแรก
หลังคลอด ได้รับความอบอุ่น ไม่จำเป็นจะต้องเป็น
แม่จริง ใครก็ตามที่ดูแล ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ
เทียบกับเด็กที่เผชิญแต่ความไม่แน่นอน เจอแต่

สิ่งที่ประเดี๋ยวารมณ์ดี อารมณ์ร้าย อะไรอย่างนี้
ต่อไป เมื่อมีปัญหาในชีวิต เด็กที่มีความอบอุ่นมั่นคง
จะสามารถแก้ไขปัญหาชีวิตไปในทางที่ดี เมื่อมี
ครอบครัว โอกาสที่จะเป็นครอบครัวที่อบอุ่นก็มีมาก
กว่า

พวกเราที่เป็นเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลที่มีส่วน
แนะนำผู้หญิงที่กำลังจะเป็นแม่ ก็บอกว่า ในช่วง ๒
ขวบแรก ถ้าเป็นไปได้ ให้แม่พยายามสร้างความ
สงบสุขราบรื่นในครอบครัว ให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มี
ทั้งพ่อทั้งแม่ ถ้ามีเรื่องอะไรเกิดขึ้น ก็ค่อยๆ อธิบาย
ให้ลูกฟัง ให้รับรู้รับทราบ เป็นไปไม่ได้ที่พ่อแม่จะ
ไม่ขัดแย้งกันเลย ไม่ทะเลาะกันเลย ให้ลูกเห็นว่า
การที่เรามีความเห็นไม่ตรงกัน เราสามารถทะเลาะ
กันได้ ขัดแย้งกันได้ แต่ก็ฟังเหตุผลกัน

ถ้าพ่อแม่มีปัญหา ก็ไม่ควรเอาลูกไปเป็นพรรค
พวก ว่าจะป็นข้างพ่อหรือข้างแม่ ลูกก็เป็นลูก เรา
สอนลูกว่า พ่อก็เป็นพ่อของลูก แม่ก็เป็นแม่ของลูก
ระหว่างสามีภรรยาทะเลาะกัน มีปัญหากัน นั่นก็
เป็นเรื่องของสามีภรรยา แต่เรื่องของลูก ลูกยังมี

ทั้งพ่อทั้งแม่ คนละสัดคนละส่วนกัน

พยายามให้ลูกเข้าใจตรงนี้ ถึงพ่อแม่จะไม่พูดกัน หน้าที่ที่เป็นพ่อเป็นแม่ยังเป็นอยู่อย่างสมบูรณ์ต่อลูก ไม่เกี่ยวข้องกระทบกระเทือนต่อลูก สามภรรยาจะทะเลาะกันก็เรื่องของเขา เราเป็นลูก ไม่ต้องไปกระทบกระเทือนด้วย ถ้าหากเราทำบทบาทของทั้งพ่อทั้งแม่ที่มีต่อลูกให้ชัดเจน จนลูกเองเข้าใจได้ ดิฉันคิดว่าปัญหาครอบครัวที่แตกร้างก็จะไม่ไปบาดเจ็บเกิดแผลเป็นกับจิตใจเด็กอย่างที่เรารู้สึกกัน อันนี้เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง

ที่นี่ พูดถึงการที่เด็กจะสร้างนิสัยหรือบุคลิกภาพ ประการแรก ผู้ใหญ่จะต้องมีความสม่ำเสมออะไรที่เราอบรมเขาแล้วเราต้องทำให้สม่ำเสมอ ไม่ใช่ว่าวันนี้อารมณ์ดี เราก็บอก ..ไม่เป็นไร ถึงทำผิดก็ช่างมันเถิด แต่พอพรุ่งนี้ เขาทำผิดอย่างที่ทำเมื่อวาน ปรากฏว่าอารมณ์เราไม่ดี ก็โวยวายลงโทษเขาอย่างมากมาย ถ้าไม่เสมอดันเสมอปลายอย่างนี้ การจะปลูกฝังลูกให้มีนิสัยดี มีความเสมอดันเสมอปลายก็ยาก

การจะสอนอะไรนั้น อย่าไปเพิ่งเล็งสอนแต่เฉพาะด้วยปาก เราเองจะต้องเอาตัวเราทำอย่างนั้นด้วย ไม่ว่าจะอยู่ในสายตาลูกหรือไม่อยู่ในสายตาลูกคือเรียกว่าทำจนกระทั่งเป็นอุปนิสัยของเรา ถ้าทำอย่างนี้ได้ การอบรมจึงจะได้ผล แล้วไม่ต้องใช้ปากพูดมากก็ได้ผล

มีคุณแม่ท่านหนึ่ง มีลูกสาว ๒ คน ตอนที่ลูกคนโตจะเข้ามหาวิทยาลัย ลูกคนเล็กอยู่ ม.๔ ก็ขออนุญาตแม่ไปลองสอบเทียบพร้อมพี่สาว ถ้าสอบไม่ได้ก็จะได้เป็นประสบการณ์เอาไว้ บังเอิญลูกคนเล็กสอบเทียบก็สอบติดด้วย ก็เลยไหนๆ ลูกก็สอบติดทั้งคู่ คุณแม่ก็เลยมีลูกเข้ามหาวิทยาลัยพร้อมกันถึง ๒ คน

กิจกรรมของน้องใหม่ในมหาวิทยาลัยก็มีหลากหลาย เดี่ยวลูกก็มาขอเงินพิเศษ คุณแม่กระเบียดกระเสียนจนไม่มีทางจะประหยัดมัธยัสถ์มากไปกว่านี้ได้แล้ว บางครั้งก็ยังเนรมิตเงินมาให้ทันความต้องการของลูกไม่ได้ คุณแม่เองก็ไม่รู้ว่าจะไปหารายได้เพิ่มจากที่ไหนอีกแล้ว แต่ก็นึกถึงตนเอง

เข้ามหาวิทยาลัยว่า บางทีก็มีกิจกรรมที่จะต้องซื้อ
เสื้อใหม่ ทำโน่น ทำนี่ ที่จะต้องมีเงินพิเศษไปใช้ ก็
เห็นใจลูก

ในที่สุดก็นึกได้ บางที่เราไปไหนมาไหนก็ขึ้น
แท็กซี่เป็นประจำ แต่นี่ต่อไป เราอย่าขึ้นแท็กซี่เลย
ถ้าเป็นไปได้ก็ขึ้นรถเมล์แอร์ เอาสตางค์ที่จะเสียค่า
แท็กซี่ใส่กระป๋องเอาไว้ ถือเป็นรายได้เพิ่ม เมื่อ
ลูกมาขอสตางค์ใช้พิเศษ แม่ก็บอก ไปดูที่กระป๋อง
สิ ถ้ามีก็เอาไป

แม่สังเกตว่า คราวหนึ่งลูกมาขอเงินไปซื้อ
เสื้อใหม่ เพราะพี่ๆ มีงานที่ลูกจะต้องไป ก็ต้องใส่
เสื้อใหม่ แต่ไม่เห็นลูกซื้อสักที ก็ถามลูกว่า เงินใน
กระป๋องมีไม่พอหรือ ลูกก็ตอบว่า มีพอ แต่มาคิด
ทบทวนดูแล้ว ที่บอกว่าอยากได้เสื้อใหม่ บางที่ยัง
ไม่อยากจริงๆ ก็ได้ เลยไปคิดว่า ถ้ายังไม่ซื้อวันนี้
คืนนี้ก็ไม่ฝันว่าอยากได้เสื้อใหม่ แปลว่า ที่อยากนี้
คงเป็นกิเลส เพราะฉะนั้นก็ไม่ซื้อ

คุณแม่อู๊ซึ๊ก ลูกเราเป็นผู้ใหญ่ขึ้น คุณแม่ก็
ชื่นใจ ต่อมาแอบได้ยินลูกๆคุยกับเพื่อนว่า ใครจะ

ไปใช้ลง แม่ นะ เคย ขึ้น แท็ก ซี ก็ ไป ลำบาก ขึ้น รถ เมลล์
ถ้า เกิด ตกรถ เมลล์ แล้ว รถ เมลล์ ทับ แม่ เป็น อะไร ไป นะ เรา
จะ เป็น บาป สัก แค ไหน เพราะ ฉะนั้น มา คิด ดู แล้ว เรา
ก็ พุ่ม เพื่อย เกิน ไป

คุณ แม่ เลย เห็น ว่า ที่ เมื่อก่อน นอ บรม บ่ม บั้น
ปาก จะ ฝึก ถึง หู กลับ ไม่ ได้ เร็ว ings แต่ พอ ทำให้ ลูก เห็น
ว่า เรา รัก เขา เสีย สละ ทุก อย่าง เพื่อ เขา จึง เห็น ผล
และ ปรากฏ ว่า ลูก สอง คน จบ มหา วิทยา ลัย พร้อม กับ
เปลี่ยน นิสัย มา เป็น ที่ ชื่น ชอบ ใจ ของ คุณ แม่ เพราะ
ฉะนั้น หลาย ๆ อย่าง ที่ เรา ทำ ไป แล้ว แต่ ลูก ยัง ตื้อ ยัง
รั้น กับ เรา ก็ ไม่ ใช่ ว่า เขา เจตนา จะ ตื้อ จะ รั้น หรือ ก แต่
เพราะ เขา รู้ สึก ว่า ขอ เล่น น้อย ทำให้ แม่ หงุด หงิด
เสีย นิด หนึ่ง เป็น การ เติ มร สชาติ ให้ ชีวิต

มี ลูก หลาย คน เล่า ให้ ฟัง ว่า ชอบ ดู เวลา แม่ โม โห
คล้าย ๆ กับ สนุก ดี ตก ลง คุณ แม่ ก็ เป็น เหี่ยว คุณ ลูก
โดย ไม่ รู้ ตั้ว จริง ๆ เขาก็ ไป ทำ ตาม ที่ แม่ บอก แต่ ขอ
แหย่ สัก น้อย ทำให้ แม่ โม โห .. แหม มีความ สุข จัง
เราก็ ต้อง ดู ด้วย อย่า ให้ เรา เครียด ดู ปาก เปียก ปาก แฉะ
จน กระทั่ง เขา มีความ รู้ สึก ว่า พุด กัน คน ละ ภาษา ไม่

รู้เรื่อง

ตราบเท่าที่เราให้เวลากับเขา เอาใจใส่ พร่ำสอนเขามาตั้งแต่เด็ก อะไรที่เห็นว่าไม่ถูก ให้เหตุผลกับเขา เขาจะเข้าใจหรือยังไม่เข้าใจ ให้อธิบายไปเรื่อย ๆ แต่ไม่ใช่อธิบายเหมือนสอนนักเรียน เราพูดไปตามเหตุผล แล้วเขาจะรู้เอง

ช่วงหนึ่ง น้องสะใภ้ดิฉันจะต้องไปประชุมที่ต่างประเทศ ๒ อาทิตย์ เธอก็เอาลูกมาฝากไว้ ตอนนั้นหลานอายุขวบกว่าๆ ประมาณขวบครึ่ง เข้าชั้นมา เราจะเอาเขาแปรงฟัน ก็หาแปรงไม่เจอ ชักใช้ไม้ไถ่ถามว่า แปรงสีฟันของลูกอยู่ที่ไหนล่ะ พอดีเมื่อเย็นวานคุณแม่ดิฉันขึ้นรถไฟไปวัดท่านอาจารย์ เขาตอบว่าคุณย่าเอาแปรงลูกไป

ดิฉันก็เงยบ คือการที่ใครจะเอาแปรงสีฟันคนอื่นไปใช้นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีใครในโลกนี้ทำกันหรอก แต่ก็ยังไม่รู้จะอธิบายกับหลานว่าอย่างไร พอหาแปรงไม่พบ เขาบอกทันทีว่าคุณย่าเอาแปรงของเขาไป เราจะไปดูเขาก็ยังไม่มีพยานหักล้าง จะบอกเขาว่า ไม่มีหรอกที่คุณย่าจะเอาแปรงเธอไป ก็ยัง

ไม่รู้จะอธิบายอย่างไร ดิฉันก็ไปหาแปรงอันใหม่มาให้เขา ก็แปรงฟันกันเสร็จไป

กินข้าวเช้าเรียบร้อย เขาก็ไปรีอกระຈาดของเล่น พอหยิบตุ๊กตาออกมา ก็ปรากฏว่า เมื่อวานเขาเอาแปรงสีฟันไปเล่นสีฟันตุ๊กตา แล้วติดค้างอยู่ในกระຈาด ที่นี่ เรากำลังดูเขารื้อของเล่นของเขาอยู่ พอเขาเห็นแปรงสีฟันปั๊บ ก็คงนึกขึ้นได้ เขาเงยหน้าขึ้นมา ก็เจอตาดิฉันที่กำลังมองอยู่กับแปรงสีฟัน เขายังไม่ทันถาม เขาก็อธิบายว่า ลูกหาไม่เจอ ก็คิดว่า คุณย่าเอาไป ก็คุณย่าหายไป แปรงสีฟันหายไป หนึ่งบวกหนึ่งก็ไปด้วยกันได้พอดี เขาก็คิดว่า ลูกของเขาว่า คุณย่าเอาไป

ดิฉันเลยอธิบายว่า ลูกจำ เวลาป่าถาม ถ้าลูกคิดว่า ลูกต้องบอก คิดว่า แต่ถ้าลูกแน่ใจ ลูกถึงจะบอกคุณย่าเอาไป ลูกแยกได้หรือเปล่า

ต่อจากนั้น เวลาที่เขาพูดอะไรที่เราารู้สึกว่ามันพิกล เราก็จะย้ำกับเขาว่า ลูกคิดว่า หรือลูกแน่ใจ เขาจะนั่งคิด แล้วก็รู้ว่า เขาคิดว่า หรือเขาแน่ใจ ทำให้เขาอ่านความรู้สึกของเขาได้ ต่อมา ถ้าเขาไม่

แนใจ เขาจะบอกเขาคิดว่า ถ้าแนใจ เขาจะยืนยัน
แล้วมีเหตุผลอธิบายว่าอย่างนั้นๆ

พอไปโรงเรียนอนุบาล คุณครูประทับใจเขา
มาก ถามว่าเราอบรมเด็กอย่างไรเขาจึงสามารถ
แยกแยะได้ว่า เขาคิดว่าหรือเขาแนใจ แล้วสิ่งที่พูด
นี้จะถูกทุกครั้ง เพราะเขาถูกเราซ้อมเสียจนกระทั่ง
เขารู้ว่าเขาพลาดไม่ได้ ตรงนี้ช่วยให้ดิฉันรู้ว่า เรา
อย่าไปคิดว่าเด็กไม่มีเหตุผล หรือเด็กนี้ยังเล็กเกินไป
อธิบายกันไม่รู้เรื่อง ดิฉันจะอธิบายกับหลานไปเรื่อย
เหมือนเขาเป็นผู้ใหญ่ รู้ก็รู้ ไม่รู้ก็ไม่เป็นไร คือเรา
ไม่ไปหวังผล แต่เราพูดไปเรื่อย

หลายๆ เรื่องที่พูดไป หลานจะมาทวนให้ฟัง
ว่า เราสอนเขาไว้ตั้งแต่เขายังเด็กๆ เมื่อนั้นเมื่อนี้
เราก็เลยรู้ว่า เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ย่อส่วน เขาก็เป็นตัว
ของเขา แต่เพียงแค่ว่า บางครั้ง ประสบการณ์ที่เขา
จะเข้าใจคำที่เราพูดอาจยังไม่ชัดเจน ถ้าเราอดทน
กับเขา ปฏิบัติต่อเขาเหมือนเป็นผู้ใหญ่เท่าๆ กับเรา
เขาพูดอะไร อย่าเพิ่งดุเขา หรืออย่าไปบอกว่า พูด
อย่างนี้ไม่ได้ ต้องพูดอย่างนั้น ให้พยายามเข้าใจว่า

ที่เขาสื่อความหมายกับเรา เขาสื่ออะไร เราจะได้
ความเข้าใจออกมา

อีกประการหนึ่ง เวลาที่ลูกเรายังเด็กอยู่ เราจะ
เอ็นดู ทำอะไรไม่น่ารัก เราก็มักน่ารัก เช่นตัวอย่าง
ต่อไปนี้ วันหนึ่ง คุณปู่คุณย่า พ่อแม่ และลูกชาย
อายุ ๒ ขวบนั่งอยู่ด้วยกัน ปรากฏว่าพ่อกับลูกเอา
เกมที่เป็นตารางสี่เหลี่ยมมีตัวงูทอดจากกลางกระดาน
ไปที่จุดตั้งต้น ผู้เล่นจะทอดลูกเต๋า แล้วเดินหมากไป
ตามตารางสี่เหลี่ยม ถ้าบังเอิญหมากไปหยุดตรง
ตารางที่เป็นปากงู ก็ถูกงูกลิ้นตกลงมาอยู่ที่ศูนย์ใหม่

ที่นั่นเล่นไป เล่นไป ก็ปรากฏว่าหมากของลูก
ชายไปตกที่ปากงูพอดี เขาก็เลื่อนหมากตามตัวงูลง
มา พบว่ามาอยู่ที่ศูนย์ ส่วนหมากของพ่ออยู่ไกล
ค่อนข้างไปด้านบน เขามองแล้วก็เลื่อนหมากจากทางงู
กลับขึ้นไปไว้ที่ปากงู แล้วก็คงคิดอะไรไปด้วย มือก็
เลื่อนหมากขึ้นๆ ลงๆ อยู่ ๓ ครั้ง ในที่สุดก็ตัดสินใจ
ใจเอาหมากวางไว้ตรงปากงู ทุกคนโวยวายขึ้นว่า
อ้าว ..ก็เกมบอกว่า ถ้าหมากไปหยุดที่ปากงูจะต้อง
ตกไปที่หางงูไง

เด็กประท้วงว่า ก็ไม่เห็นหรือ ลูกเลื่อนลงไป แล้ว ภูมันขยับขึ้นมาทุกทีเลย แสดงว่าเขาคิด ไม่ใช่ไม่คิด จะโง่งก็จริง แต่มีเหตุผลว่า เขาไม่ได้ทำอะไรเลย เขาเอาหมากลงไปแล้วตามกติกา แต่ขยับขึ้นมาทุกที แล้วจะไปบีบบังคับให้ลูกเลื่อนลงไปได้อย่างไร

คุณปู่คุณย่าชื่นชมมาก หลานฉันฉลาดจริงๆ เด็กก็ชื่นใจ เขาจะจำไว้ว่า การทำอย่างนี้ทำให้ผู้ใหญ่รัก ทำให้ผู้ใหญ่ชื่นชม เขาก็จะทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ แต่เมื่อโตขึ้นถึงระดับหนึ่ง คุณปู่คุณย่ากลับบอกว่า ตายจริง ทำไมหลานเราถึงเป็นคนฉลาดแกมโกงอย่างนี้ น่าอาย เขาก็รับตัวไม่ได้ และไม่รู้ว่าเขาทำผิดตรงไหน

ตอนแรกเขาก็ไม่รู้ว่าทำไปถูกหรือผิด เขาลองนำเสนอดู ก็ปรากฏว่า ผลเป็นที่ถูกตลาดมาก แล้ววันหนึ่ง เขาก็ทำอย่างเดิม กลับกลายเป็นว่าโดนตำหนิเสียสะบักสะบอม ตรงนี้แหละที่เราจะต้องระมัดระวัง มองไปไกลๆ แล้วต้องแก้ไขตั้งแต่แรก ก่อนจะสร้างนิสัยผิดๆ ให้เด็ก ถ้าอยู่กับญาติผู้ใหญ่

ด้วยก็ต้องระมัดระวัง

เหมือนคุณแม่ท่านหนึ่ง ช่วงที่มีประชุมต่างจังหวัดต่อเนื่องกัน ก็จำเป็นต้องไปติดอยู่ต่างจังหวัดนาน ก็เอาลูกเล็กๆ ไปฝากคุณย่าไว้ ปรากฏว่า พอไปรับลูกกลับมา ลูกสะดุดหกล้ม คุณแม่ดูแล้วก็ว่าไม่เจ็บไม่ใช่หรือลูก ลูกขึ้นมาเถอะ ลูกโกรธมาก ทูบตีกระดานเป็นพัลวัน แล้วก็ดุแม่ว่า อีคุณแม่ใจร้าย คุณแม่ก๊งง ไม่รู้ว่าอะไรเกิดขึ้น

ช่วงที่ไปอยู่กับคุณย่านี้ พอหลานหกล้มปั๊บ คุณย่าจะมาอุ้มหลานขึ้น แล้วตีกระดาน สำทับว่ากระดานทำร้ายหลานฉันได้อย่างไร คุณหลานก็ติดนิสัยนี้ พอล้มก็คิดว่าคุณแม่ต้องทำอย่างนี้ คุณแม่ก็ไม่เข้าใจ กลับบอกว่า ลูกจ๋า ถ้าลูกเดินดี ๆ ลูกก็จะไม่หกล้ม ลูกต้องดูเวลาเดินนี้ ถ้ากระดานไม่เสมอกัน ลูกต้องระวัง

ปรากฏว่าลูกไม่ฟังเสียแล้ว ไปหมุนโทรศัพท์ถึงคุณย่า คุณย่ามารับลูกไปอยู่กับคุณย่าเดี๋ยวนี้ ไม่อยู่แล้วกับอีคุณแม่ใจร้าย คุณย่าก็ถามเรื่องอะไรหรือลูกหกล้มแทนที่คุณแม่จะตีกระดานให้อย่างคุณย่าทำ

คุณแม่กลับเข้าข้างกระดาน คุณแม่ น้ำตาร่วงเลย ไม่
รู้จะจัดการกับลูกตัวเองอย่างไร

บางครั้ง วิธีอบรมที่มาจากคนละขั้ว เราก็
ต้องใจเย็น คิดหาแบบค่อยๆ อบรม ในกรณีนี้ ก็ต้อง
ถามลูกเราก่อนว่า จะให้แม่ทำอะไรหรือลูก ถ้าลูก
ทุบกระดานให้ดู แล้วก็ตำกระดานให้ฟัง ก็ลองทำดู
แล้วใช้สติปัญญาของเรา ถามลูกว่า แล้วลูกหายเจ็บ
ไหม ต่อไปถ้าลูกไปล้มกลางถนน เราจะต้องไปตี
ถนนอย่างนั้นหรือ

คือหาเรื่องถามไปเรื่อยๆ หรือมีนิทานอะไร
เราก็อ่านไป จนในที่สุดก็ได้ใจลูกเรากลับมา แต่อย่า
เพิ่งไปทะเลาะเบาะแว้ง ด้วยการบอกว่า วิธีที่คุณย่า
ทำนั้นใช้ไม่ได้ เพราะเขาชอบวิธีนั้น แล้วเชื่อว่า รัก
กันต้องทำวิธีนั้น เราก็ต้องดูไปก่อน แล้วค่อยๆ แก้ไข

การจะทำอะไรที่จำเป็นต้องมีกรอบวินัย ควร
เป็นกรอบถาวร ไม่ใช่กรอบเปลี่ยนแปลงตามอายุขัย
ว่าอายุเท่านี้ตรงนี้ดี พอเกินอายุนี้กลายเป็นไม่ดีแล้ว
ต้องเปลี่ยนวิธี ถ้าแบบนี้เด็กเกิดความสับสน เรา
อธิบายให้เด็กเข้าใจเลยว่า ถ้ามันผิด มันก็ผิดตั้งแต่

ตัวเล็กๆ เลย บางคนก็รู้สึกว่าคุณฉันยังเด็ก เพราะฉะนั้น ทุกคนมีอะไรจะต้องเอามาประเคนให้คุณฉันหมด เด็กก็โตขึ้นมาด้วยความคิดว่า เขาจะเป็นผู้รับอย่างเดียว ให้คนอื่นไม่เป็น ถ้าจะต้องเอาอะไรให้คนอื่นไปนี่ เป็นเรื่องคอขาดบาดตาย ถ้าฝึกให้เด็กเห็นว่า การให้คนอื่นได้ เป็นความสุข ความอิมใจ ฝึกตั้งแต่เล็กๆ อีกหน่อยเขาจะมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนๆ

คราวหนึ่ง ดิฉันไปพูดที่โรงเรียนอนุบาล ก็มีเด็กอนุบาลคนหนึ่งถามว่า คุณปู่ตายไป ๒-๓ ปีแล้ว ถึงวันครบรอบปี พ่อแม่ก็จะทำบุญให้คุณปู่ มาเมื่อเร็วๆ นี้ ยังไม่ถึงปี คุณย่าตายไปอีกคน ตอนนี้เป็นตอนที่จะต้องทำบุญให้คุณปู่ พ่อกับแม่ก็บอกว่า ทำคราวเดียวกันเลยก็แล้วกัน ก็นิมนต์พระเท่าเดิม เด็กก็ห่วงใยเพราะเธอรักปู่มาก แล้วอย่างนี้คุณปู่ยังจะได้บุญเท่าเดิมหรือ คุณย่าไม่มาแย่งไปหมดหรือ

ดิฉันจะอธิบายอย่างไรดีให้เด็กอนุบาลเข้าใจได้ มองไปมองมา ก็เห็นโต๊ะหมู่บูชา มีเทียนจุดอยู่ ๒ เล่ม ดิฉันเลยถามว่า หนูก็มีเทียนเล่มหนึ่ง ครู

ก็มีเทียนเล่มหนึ่ง บังเอิญเทียนของครูถูกลมพัดดับ
ไป ครูไปขอต่อเทียนหนูหน่อยได้ไหมคะ เด็กก็
พยักหน้า ดิฉันถามต่อว่า เมื่อครูต่อเทียนมาจากหนู
แล้ว เทียนหนูสว่างน้อยไปครึ่งหนึ่งไหม เธอก็บอก
ไม่ เทียนของเธอก็ยังสว่างเท่าเดิม เทียนครูก็สว่าง
๒ เล่มสว่างขึ้นใหม่ สว่างขึ้นเป็น ๒ แรงเทียน ถ้า
คนอื่น ๆ มาต่อด้วยเป็น ๑๐ แรง ๑๐๐ แรงเทียน
ก็ยังสว่างใหญ่

ดิฉันก็อธิบายว่า การทำบุญให้คุณปู่คุณย่าก็
เหมือนอย่างนี้ คุณปู่ก็ได้ คุณย่าก็ได้ ตัวเราผู้ทำ
ให้ก็ได้บุญด้วย ก็สว่าง ใจปีติอิ่มเอิบยินดีไปด้วยกัน
ทุกคน ต่างจากเรา มีส้มลูกหนึ่ง ถ้าคุณปู่กินไป
ครึ่งลูก คุณย่าก็กินได้แค่ครึ่งลูก ก็เลยได้กันคนละ
ครึ่งลูก แต่ถ้ามีส้ม ๒ ลูก คุณปู่ ๑ ลูก คุณย่าก็
ได้ ๑ ลูก บุญกับวัตถุไม่เหมือนกัน เธอก็เข้าใจ มี
ความสบายใจมากกว่าคุณปู่ก็จะได้บุญเท่าเดิม อาจจะได้
ได้มากขึ้นด้วยซ้ำ เพราะปีติยินดีที่ทำให้คุณย่าด้วย

การจะอธิบายอะไรกับเด็ก ๆ เราจะต้องหาวิธี
มาทำให้เห็น ให้เข้าใจ เมื่อเขาเห็น เขาเข้าใจ เขา

ลงใจอย่างนี้แล้ว คราวนี้เขาก็จะทำจนกระทั่งกลายเป็นอุปนิสัย

เราเชื่อกันว่าพื้นนิสัยคนเรานั้นมาจากพันธุกรรมและสภาพแวดล้อม แต่อย่าไปเพ่งเล็งตรงพันธุกรรมมากมายนัก ให้เพ่งเล็งตรงกรรมคือการกระทำของเราดีกว่า ถ้ากรรมของเรามีว่าเราจะเจอลูกบั้งเกิดเกล้า คือ ลูกที่เราปั้นเท่าไรๆ ก็ยังไม่ได้ตั้งใจเรา ก็อย่าไปท้อใจ ให้นึกว่า อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นกับเรานั้น ดีที่สุดสำหรับเรา เราอบรมบ่มเขาสุดสติปัญญากำลังของเราแล้วยังไม่ได้ตั้งใจ ก็น้อมนิกเอาเขามาเป็นครูอบรมบ่มความอดทน ความใจเย็น ความอะไรที่เรายังขาดแคลน ให้งอกงามจนเต็มบริบูรณ์

ถ้าคิดอย่างนี้ บางทีจะได้ผล เพราะเมื่อไรเราวาง เราไม่ไปหงุดหงิดกับเขา แล้วเราเริ่มดูเรา เราปรับเรา หลากๆ กรณี ปรากฏว่าได้ผล เพราะอีกฝ่ายหนึ่งก็มีใจที่รักสุขเกลียดทุกข์เช่นเดียวกับเรา เหมือนกัน เขาทดสอบเรา เขาพิสูจน์ว่าคุณรักฉันจริงหรือเปล่า ถ้ารักจริงก็ต้องอดทน ต้องยอม อย่าง

โน้น อย่างนี้ อย่างนั้น

ถ้าคิดอย่างนี้ว่า เราตั้งใจ เราอบรมเขาเต็มที่ แล้วผลจะเป็นอย่างไร นั้นเราไปกำหนดบังคับไม่ได้ เราประกอบได้แต่เหตุ เราปลูกต้นไม้ เราไปเลือกพันธุ์ที่ดี เราใส่ปุ๋ย เราพรวนดินให้ดี การเลี้ยงลูกก็เหมือนกับการปลูกต้นไม้ เราได้แต่รอเวลาที่จะเห็นดอกเห็นผลให้เป็นที่ถูกใจเรา แต่ต้นไม้เป็นผู้ ออกดอกออกผล เราออกดอกออกผลไม่ได้ เราได้แต่เลือกเมล็ดพันธุ์ เราหาปุ๋ยมาใส่ เรารดน้ำ เราทำเหตุทุกอย่างๆๆ ที่เรียวแรงสติปัญญาเราพาทำได้ แต่ต้นไม้จะออกดอกเมื่อไร จะออกลูกเมื่อไร เรื่องของผล

ลูกจะดีสมใจเราหรือไม่ เรื่องของเขา ถ้าเขาทำก็ สาธุ ถ้าเขาไม่ทำ ก็อย่าไปทวงบุญทวงคุณว่า แม่พ่อเหนื่อยจนหัวใจจะวายแล้ว อย่าเป็นอันขาด เราถือว่า เราทำเพราะเรามีความสุขจะทำ ถ้าคิดอย่างนี้ได้ การดูแลลูกนี้ ทำนองเดียวกับผลไม้หล่นไม้ไผ่กลัดัน โดยมาก รายไหนก็รายนั้น บางทีทำเรื่องเหมือนอย่างกับว่าจะคอขาดบาดตาย แต่พอพลิกมุม

นิดเดียว เข้าใจกันแล้ว เรื่องก็จบด้วยดีทุกที

ข้อสำคัญคือ เราต้องพุ่มพักรักถนอมเลี้ยงมา ด้วยน้ำใจด้วยน้ำมือของเราตั้งแต่รู้ว่ามิใช่เขาอยู่ในห้อง จนตลอดออกมา อย่าไปคิดว่าเราไม่มีเวลา แล้วเอา เวลาไปทำอย่างอื่นเสีย เขาอยากได้อะไร เราก็ให้ วัตถุ ให้ ให้ ให้ แต่ไม่ให้เวลา ไม่ให้น้ำใจ ไม่ให้ความสนิทสนมห่วงหาอาทร ที่จะเป็นเส้นใยถักทอ ให้ใจของเขาเกิดความมั่นใจในตัวเขา พากเพียรทำ สิ่งดีงามให้พ่อแม่ชื่นใจ ถ้าขาดสิ่งเหล่านี้ แม้จะมี วัตถุสิ่งของมากมายมหาศาลเพียงไร เขาก็ยังจะ เคืองคว้าง ไชวคว้าหาทาง แล้วคิดไปว่า เพื่อพิสูจน์ ว่ารักฉันจริง ฉันจะทำอะไรที่เหมือนระเบิดตกลงมา เธอก็ต้องแก้ไขให้ฉัน แล้วก็รับฉันได้ นั่นคือ เขา ต้องการพิสูจน์เรา เขาต้องการความมั่นใจ

ถ้าเข้าใจตรงนี้ชัดเจน เราก็ยังยึดภษิตที่ว่า รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี คือต้องมีกรอบมีวินัยไว้ รักษาตน แต่ไม่ใช่ตีด้วยอารมณ์ ตีด้วยเมตตาอยาก ให้ลูกเจริญงอกงาม พึ่งพาตัวเองได้ เหมือนที่คุณ ครูเอากะดาษห่อไม้บรรทัดอาญาสิทธิ์ ๕ ชั้น คือ

เราหาวิธีเตือนความจำให้เขาไม่เผลอสติ ไม่ทำสิ่ง
อกุศลจนติดเป็นนิสัยไม่ดี ถ้าเข้าใจตรงกันอย่างนี้แล้ว
ไม่มีอะไรยากเกินกว่าจะแก้ไขกันได้หรอก

ไม่ทราบว่าคุณที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้ มี
อะไรจะถามหรือไม่ ถ้าดิฉันรู้ ก็ยินดีตอบให้ทราบ
มีใครจะถามอะไรไหม เชิญค่ะ

คำถาม ลูกเรานี่ เราได้อบรมเลี้ยงดูมาจริง แต่
เวลาที่เขาอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นโลกของ
วัตถุนิยมปัจจุบัน ก็ทำให้เขามีค่านิยมที่
ผิด เราก็ต้องมาเถียงมาทะเลาะกับลูกทุก
วัน

เป็นต้นว่า เขาเป็นเด็กเรียนดีมาก
ก็จะบอกเขาว่า ลูกสอบได้คะแนนดีเยี่ยม
วิชาไหน หรือได้เป็นตัวแทนของโรงเรียน
ไปแข่งอะไรแบบนี้ เราก็จะให้รางวัลเป็น
กำลังใจ เขาจะเริ่มบ่นว่า ทำไมแม่ต้อง
มีข้อแม้กับเขา ที่เพื่อนเขา ได้อันโน้น ได้

อันนี้ ไม่เห็นต้องทำอะไรเลย ตอนนี้อายุ
ได้มือถือ อายุยังไม่เต็ม ๑๐ ขวบเลย
เขาบอกว่าเพื่อนมีกันแล้ว โนเกียด้วย นี่
เป็นอันที่หนึ่ง

อันที่สอง คือ สิ่งแวดล้อมรอบตัว
เขา เอาตัวอย่างง่ายๆ อย่างเช่น เสาร์
อาทิตย์ที่ผ่านมานี้เอง เขาได้เป็นตัวแทน
โรงเรียนไปแข่งที่สนามกีฬาแห่งชาติ แล้ว
ก็แพ้ เขาโกรธมาก วิ่งมาจากสนามแข่ง
บอกว่าเด็กโรงเรียนที่เป็นคู่แข่งของเขา
โกง แล้วกรรมการกำลังนับให้ชนะไป

เขาบอกว่า ปีหน้า ถ้าได้เป็นตัวแทน
ไปแข่งอีก เขาจะไปแข่งเพื่อแก้แค้น
โรงเรียนนี้ให้ได้ และจะโกงด้วย เขาสรุป
ว่า คนโกงจึงจะเป็นคนชนะ การที่เรา
พร่ำสอนลูกให้เป็นคนดี คนดี คนดีเสมอ
มา เมื่อผลเป็นแบบนี้ออกมา เขาก็ไม่เชื่อ
และยังย้อนเราว่า ทำไมเป็นคนดีแล้วจึง
เป็นคนแพ้

คำตอบ

การแพ้กับการเป็นคนดีเป็นคนละประเด็นกัน ทุกวันนี้ โลกที่เป็นวัตถุนิยมมากๆ ก็ทำให้คนไขว้เขวไปเข้าใจว่า ความดี หรือ การประพฤติถูก ต้องได้การรับรองด้วยการชนะ ได้วัตถุ ได้ ได้ ได้

ถ้าเป็นไปได้ ระหว่างนี้คุณควรหาเวลาที่จะทำให้เขาเข้าใจเรื่องของนามธรรม เรื่องของจิตใจบ้าง ให้เขารู้จักความสงบของใจ รู้จักการให้ เรามาเล่นเกมจำลองกัน ที่สอนให้รู้ว่า การแพ้ การชนะ เป็นสิ่งธรรมดาในโลกนี้

เหมือนเรามีไม้กระดกที่บ้าน มีอะไรที่เป็นเครื่องเล่นให้เขาเห็น อย่างที่เราเล่นไม้กระดก ที่หนึ่งเราก็กะดกลงต่ำ อีกที่หนึ่งเราก็กะดกขึ้นสูง ผลัดกันไป ถ้าเล่นโดยใครอยู่เป็นไม้กระดกสูงตลอดเวลา อีกคนก็หมดสนุก เพราะเราต้องผลัดกันกระดกขึ้นกระดกลง เล่นเกมอะไรที่เป็นทำนองนี้

หรือเราอธิบายให้เขาเห็นว่า ลูก
ลองดูลมหายใจของลูก ลูกหายใจเข้า เข้า
เข้า อย่างเดียว อะไรจะเกิดขึ้น ปอดแตก
อธิบายให้เขาฟังว่า การที่เราหายใจ ก็
เพื่อรับออกซิเจนจากลมที่หายใจเข้าไปทำ
ให้ร่างกายได้อากาศบริสุทธิ์ แล้วถ่ายเท
เอาอากาศเสียคือคาร์บอนไดออกไซด์ทิ้ง
ออกมาทางลมหายใจออก

หรือกินข้าวก็เหมือนกัน กินเข้าไป
แล้วก็ต้องถ่ายทิ้งออกมา

คือ ค่อยๆ ให้เขาเห็นว่า ทุกอย่าง
ในธรรมชาติจะต้องมีได้ มีเสีย การได้
การเสีย ไม่ใช่เป็นของที่ว่า ได้คือชนะ
เสียคือแพ้ หรือได้คือเก่ง เสียคือไม่เก่ง
ธรรมชาติจะอยู่เป็นปกติสุขได้จะต้องเป็น
สมดุลระหว่างสิ่งเหล่านี้

การที่เราเสีย แล้วเราสามารถทำ
ใจให้ผ่อนใส ให้เป็นปกติอยู่ได้ เป็นสิ่ง
ที่ประเสริฐสุด เราต้องค่อยๆ อบรมสั่ง

เหล่านี้ให้เขาเข้าใจ ให้เขารู้จักเป็นสุขจาก
การให้คนอื่นบ้าง

การให้โรงเรียนนั้นได้ชัยชนะบ้าง
เขาชื่นใจ เราก็พลอยชื่นใจไปกับเขาด้วย
คือเราต้องดึงประเด็นนี้ขึ้นมา ให้เขาได้
สัมผัส บางครั้ง เด็กที่ไม่เคยให้อะไรใคร
เลย แล้วเราให้เขาเอาของอันไหนซึ่งเป็น
ของที่เขาชอบ หรือของที่เขารัก มาให้
คนอื่นที่ขาดแคลน แล้วเขาเกิดความสุข
อย่างเรื่องในหนังสือที่แจกวัดนี้ ดิฉันเล่า
ถึงประสบการณ์ตอนเรียนหนังสือ แล้ว
เราเชิญเด็กกำพร้ามาเลี้ยง เด็กๆ ชื่นใจ
กันอย่างไร พาเขาทำอะไรทำนองนี้ ให้
เข้าใจถึงมิติของการที่ใจได้อาหาร คือมี
อาการปิติขึ้นมา จนเขาค่อยๆ เข้าใจสิ่ง
เหล่านี้ แล้วเห็นว่า การทำตามค่านิยม
เห็นเรื่องวัตถุเป็นใหญ่ จริงๆ นั้นไม่มี
ความหมาย ถ้าความรักความอบอุ่นใน
ครอบครัวมีเพียงพอ

เด็กคนหนึ่งเล่าให้ดิฉันฟังถึงเมื่อเธอเป็นเด็กอยู่โรงเรียนสาธิต ที่สาธิตนี้เด็ก ๆ จะแข่งกัน ขนาดพ่อมีรถไปส่ง ก็ยังต้องเปรียบเทียบกัน ทำนองเธอมีรถก็จริง แต่รถเธอไม่ใช่รถเบนซ์ อะไรอย่างนี้

เด็กคนนี้ คุณพ่อเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้น มีบ้านพักอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย แล้วจะต้องนั่งรถยนต์ไปทำไม ก็เดินไปส่งลูกทุกวัน เธอก็ถูกเพื่อนเยาะเย้ย จนแทบจะเป็นโรคจิตไป ทำนองว่า พ่อเธอเป็นอาจารย์จริงหรือ

ความที่เธอรักพ่อ แล้วความอบอุ่นในครอบครัวมีสูงมาก เธอก็พยายามหาจุดอะไรที่จะเอาเรื่องพ่อมาอวด ให้คนอื่นเห็นว่าพ่อพวกเธอไม่ได้เก่งเท่าพ่อฉัน ก็ปรากฏว่า คุณพ่อของเธอได้ไปประชุมที่เมืองนอก แล้วได้เป็นข่าวลงในหนังสือพิมพ์ และมีรูปลงด้วย เธอก็เอามาอวดเพื่อน ๆ ว่า พ่อเธอมีรถเบนซ์ก็จริง แต่

พ่อเธอได้ไปเมืองนอกอย่างนี้ไหม

เมื่อเริ่มมีจุดที่เธอเกิดความมั่นใจกับตัวเองได้อย่างนี้แล้ว ต่อไปเมื่อคนอื่นมาเยาะเย้ยเรื่องอะไรๆ ทำนองนี้ เธอก็มีความสนุกพอที่จะอยู่ได้ แล้วไม่เคยเล่าเรื่องเหล่านี้ให้คุณพ่อฟังเลย จนกระทั่งจบออกมา แต่งงานมีครอบครัว แล้ววันหนึ่ง เธอคุยให้ดิฉันฟัง คุณพ่อก็นั่งอยู่ด้วย คุณพ่อก็บ่ระท้วงว่า แล้วทำไมลูกไม่บอกเสียตั้งแต่ตอนนั้น ลูกตอบว่า ถ้าบอกแล้ว จะได้อะไรขึ้นมา พ่อก็จะทุกข์เดือดร้อน แล้วแทนที่พ่อจะเป็นตัวของพ่อแบบนี้ เป็นปูชนียบุคคล ก็เลยทำไม่ได้ เพียงเพราะมาเดือดร้อนแทนลูกเท่านั้น ซึ่งก็เป็นแง่คิดที่จับใจมาก

ถ้าเราเห็นอย่างนี้ ลองพยายามดูดิฉันคิดว่าคงจะแก้ไขลูกได้ แล้วก็สอนเขาว่า อย่าเอาชนะด้วยปีหน้าจะต้องไปไกล เราติดเชื้อ เราขาดภูมิคุ้มกัน เพราะ

ถ้าเราไปโกงเขาแล้ว เราจะติดนิสัย คราว
นี้เรากลายเป็นคนโกง แล้วต่อไปเราไป
พบว่าการโกงเป็นของไม่ดี มันแก้ลำบาก
เป็นการเบียดเบียนตัวเองโดยใช่เหตุ

เวลาของเราก็หมดลงแล้ว จึงขอ
ยุติแต่เพียงเท่านี้

อาหนที! เรำไม่พขำยำนทำกะพวกรเอ ออย่างทะนุถนอม
เหมือนพวกรขำงหม้อ ทำแกงหม้อ ที่ซังเป็ยก ซังดิบอยู่
อาหนที! เรำจักพนบแล้ว พนบอื่ก ไม่มีหยุด
อาหนที! เรำจักซ้โชนแล้ว ซ้โชนอื่ก ไม่มีหยุด
ผู้ใดมีมรรคผลเป็นแก่นสาร ผู้นั้นจักทนอยู่ได้

(มหาสุณตสูตร อุปริ ม. ๑๔/๒๔๕/๓๕๖)

อานนท์! เราไม่พยายามทำกะพรวกเจอ อย่างทะนุถนอม
 เหมือนพรวกข้างหม้อ ทำแกงหม้อ ที่ยังเป็ยก ยังดิบอยู่
 อานนท์! เราจักขานบแล้ว ขานบอีก ไม่มีหยุด
 อานนท์! เราจักชี้โทษแล้ว ชี้โทษอีก ไม่มีหยุด
 ผู้ใดมีมรรคผลเป็นแก่นสาร ผู้นั้นจักทนอยู่ได้

(มหาสุญญตสูตร อูปริ ม. ๑๔/๒๔๕/๓๕๖)

